

Základní téma Vltavy se vždy znovu vrací, a protože jeho hudba je protkávána řadou rozmanitých epizod, blíží se stavba této symfonické básně formě ronda.

Do pianissima, jímž doznívá měsíční scéna rusalek, vstoupí nový motiv:

The image shows two staves of musical notation. The upper staff is for the piano, marked with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 3/4. It begins with a dynamic marking of *ppp* and contains a series of chords and melodic fragments. The lower staff is for the string quartet, marked with a bass clef and the same key signature and time signature. It contains a similar series of chords and melodic fragments. The piece concludes with the marking *rit.*

Můžeme si nyní představit tajemné obrysy starých hradů — dávno slávu minulých generací, jejich zápasy a vítězství.

Veliká gradace vede posluchače od nálad pohádkových a bájeslovných opět k malebné přírodě. V místech, kde dnešní generace spatřala divokou řeku důmyslným systémem přehrad, zažil ještě Smetana pohled na zpěněné divoké pětaje Svatojánských proudů. Rozehrává tu celý symfonický orchestr, z něhož vyrazejí pronikavé svistry fléten a pikoly; vnucují nám tónomalebnu představu vysoko stříkajících vln, tříštících se o skaliska. (*Tónomalebou* nebo *zvukomalebou* se rozumí vyjádření, naznačení mimohudebních zvukových jevů hudebními prostředky — orchestr dokáže přivolat představu rozjíždějící se lokomotivy, bubláni potůčku, bzúčení včel, švitoření ptáček, úder blesku, burácení bouře, bitevní vřavy apod.)

„Široký lok Vltavy“ je další Smetanova poznámka v partitūře díla. Přechod hlavní hudební myšlenky z tóniny mollové do stejnojmenné durové přispívá k výrazné změně nálady. V nové, majestátní podobě se ozývá téma Vltavy: vyvolává pocit zdolání překážek, dosažení nové jistoty. Z obrazu řeky vyvstává nyní obraz národa, který — řečeno slovy větší ze Smetanovy slavnostní opery Libuše — „pekla hrůzy, bouře věků slavně překoná“. Tato myšlenka, která provázela každý umělecký čin Smetanův, je tu poslána symbolickou citací motivu Vyšehradu:

The image shows two staves of musical notation. The upper staff is for the piano, marked with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 3/4. It begins with a dynamic marking of *pp* and contains a series of chords and melodic fragments. The lower staff is for the string quartet, marked with a bass clef and the same key signature and time signature. It contains a similar series of chords and melodic fragments. The piece concludes with the marking *rit.*